

El viatge d'hivern de Wilhelm Müller

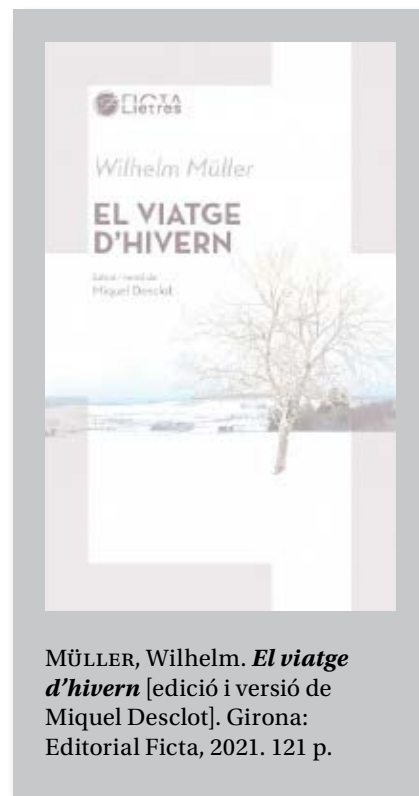
Text > MAR BOSCH

U s ha passat mai que obriu un llibre i el sentiu cantar? Si la resposta és negativa, no us preocupeu, perquè ara en teniu l'oportunitat. Podríem dir que aquesta peça que avui ressenyem s'ha tocat a vuit mans: les del poeta alemany Wilhelm Müller (Dessau, 1794-1827); les del músic contemporani seu Franz Schubert (Viena, 1797-1828); les del poeta, escriptor i traductor Miquel Desclot (Barcelona, 1952) i les de l'editorial Ficta, per recollir-ho tot sota el seu segell Ficta Lletres. Per tant, som davant d'una mena de desplegament anatòmic d'un cos damunt la taula, un exercici de voluntat divulgativa i de respecte profund per la feina dels altres. I és que aquest *viatge d'hivern* és la mostra del treball en equip de diferents arts: música, poesia i traducció (a part, també, d'edició).

Primer va ser l'empatia de Schubert cap als versos de Müller que va convertir *El viatge d'hivern* en el seu cicle de *lieder* més conegut, interpretat i enregistrarat. Però abans de ser música, era la col·lecció poètica que l'hel·lenista alemany Wilhelm Müller ja havia publicat. Pot ser que alguns (potser els mateixos que no havien sentit mai cantar un llibre) pensin que el de Dessau era un poeta de poca volada, que va ser rescatat de la indiferència del temps per una música excepcio-

nal com és la de Schubert. Però com ja s'adverteix a la contraportada, en aquesta obra es fa palès que «és una conclusió precipitada, per no dir frívola i injusta». Müller no va ser per res del món un poeta menor, i tant se val que sigui a través de la música que alguns arribem a saber-ho. D'això s'encarrega Desclot al pròleg d'aquesta edició, una reivindicació de la qualitat d'un poeta menystingut (d'un poeta, al cap i a la fi, que compartiria destí amb tants altres grans poetes sense Schuberts ni Desclots).

Després va ser la consideració de Desclot cap als lectors d'avui, traduint tant l'original de Müller com les variacions de Schubert dels primers poemes. A més, el llibre es presenta en edició bilingüe, cosa que agradarà als germanòfils i tampoc destorbarà els llenguaplans. Es tracta de vint-i-quatre poemes (sí, el mateix nombre de cants que té l'Odissea), que s'adscriuen d'allò més bé als tòpics per la commoció estètica: les poesies de Müller són belles i profundes. I no ho són pel contingut narratiu concret (la història de fons), sinó «pels instants lírics d'un relat que no necessita explicar: no li interessin els fets, sinó les emocions del protagonista, que li fa expressar en un seguit de moments inconnexos i diversos, del tot equivalent a un veritable monòleg

MÜLLER, Wilhelm. *El viatge d'hivern* [edició i versió de Miquel Desclot]. Girona: Editorial Ficta, 2021. 121 p.

dramàtic», diu Desclot. Calceu-vos calent, doncs, per acompanyar el caminant en aquest viatge erràtic pel fred de l'endins i per la geografia d'un romanticisme que no se sent gens pobret ni petit i, a vegades, ni tan sols romàntic.

Camins històrics

Text > CARLES SERRA

P er ressaltar l'antiguitat d'alguna cosa, solem dir que és més vella que els camins, o que l'anar a peu, i és que, de fet, ambdues coses estan estretament relacionades. Ens ho recorda el primer capítol d'aquest llibre quan ens explica el nostre moviment bípede. I, mentre n'anem avançant pàgines, ens fa memòria que durant mil·lennis i fins a la recent (en termes històrics) implantació del ferrocarril, els desplaçaments dels humans s'han fet caminant. I que si no ha estat a pas de

persona, ha estat a pas de bèsties, que els transportaven les càrregues o els estiraven els carros.

Hem d'entendre, doncs, i encara que després de tants mil·lennis no en quedi cap rastre que ho pugui demostrar, que en aquest territori que avui coneixem com a comarques gironines els primers senders els degueren traçar els mateixos homes i dones neandertals que hi van arribar del nord i que es van establir a llocs com les coves de Serinyà o a la balma de la Xemeneia d'Amer.

Tanmateix, per trobar camins que perduren en el temps, el recorregut dels quals encara podem seguir o l'empedrat dels quals podem descobrir gratant a terra, hem d'avançar uns quants milers d'anys, fins als segles VI i V aC. Es tracta del que unia dues ciutats ben importants de l'antiguitat, Empúries i Ullastret; de la Via Augusta que, com segles més tard l'N-2 i l'AP-7, travessava de nord a sud les comarques gironines, i de l'altre que, provinent del nord dels Pirineus, recorria la Cerdanya tot seguint el curs del Segre.

La cruesa de la vida

Text > MARIBEL TORRES

Volar a cegues és el segon recull de Gemma Santaló. Dotze contes més «Salnitre», el primer, que més que un conte és prosa poètica. I no sorprèn que comenci amb aquest, perquè l'autora té un estil de prosa ple d'imatges, de metàfores i de ritme, amb frases com «Nota la barreja d'alcohol i vehemència que li regalima per les temples», «La lluna espetega contra el mar», «Una tona de records es despenjà de les cortines i se'm va tirar al damunt» o «Els minuts s'arrapaven als rellotges».

La resta de contes estan escrits des del realisme, des d'un costumisme carregat de solitud, incomprensió i nostàlgia. Només «L'alè» i «Volar a cegues», que dona nom al recull, fugen del costumisme i tenen un punt fantàstic i oníric, respectivament, però sense fugir de la temàtica general de la resta.

A la coberta posterior del recull hi diu: «Volar a cegues ens endinsa en un món de personatges quotidians, plens de desitjos, renúncies o limitacions». Normalment, la coberta posterior d'un llibre és un reclam per atreure lectors. De vegades resulta ser un cant de sirenes ple de falses promeses. No és el cas de *Volar a cegues*. Només descriu allò que hi trobarem: la realitat de la vida diària dibuixada amb tota la cruesa. Els personatges, persones

corrents que viuen vides corrents, rememoren la joventut perduda; es rebolquen en la nostàlgia per la vida no viscuda, aquella que podria haver estat i no és; no fan mai el que els vindria de gust, sinó el que es pensen que s'espera d'ells; no gaudeixen del que tenen, sinó que anhelan el que podrien tenir. Com la protagonista d'«Ànima en venda», tots s'han amputat una part d'ells mateixos, aquella que vol fer la seva, la valenta, la que havia de ser en el passat i no va ser, i es passegen amb el membre fantasma que els falta, però que els dol.

Acaba la coberta posterior: «Volar a cegues és l'impuls de llençar-se...», i el que ve després». Els personatges dels relats volen a cegues cercant el que voldrien ser, la vida que voldrien viure, la persona que voldrien estimar. Tenen l'impuls de llançar-se a buscar-ho, el sospesen... i el que ve a continuació és la rendició, el silenci, la rutina. Només el protagonista de «París» pren la iniciativa. Com diu Santaló, descorda aquell botó que l'oprimeix i l'alleujament omple el lloc.

En conjunt, són uns contes per llegir a poc a poc, no perquè deixin bon gust de boca (més aviat en queda un regust amarg), sinó per assaborir-ne l'escriptura. Uns bombons farcits dels quals no saps què t'agrada més, el licor o la xocolata.

SANTALÓ, Gemma. *Volar a cegues*. Barcelona: Edicions Trípode, 2021. 121 p.

Els personatges, persones corrents que viuen vides corrents, rememoren la joventut perduda; es rebolquen en la nostàlgia per la vida no viscuda

Cada època va anar traçant uns camins segons les necessitats i utilitats que els convenien, tant de llarg recorregut com veïnals. Així, n'hi havia de transhumància, de missa, del peix, de mercaders... I al seu voltant es van anar construint tot un seguit d'infraestructures per tal de millorar-los; des de castells i torres per protegir-los i defensar-los fins a ponts per travessar rius o superar accidents del terreny, hostals per descansar i menjar (tant persones com bèsties), o ferreries per reparar els carros i ferrar els animals.

Per bé que el llibre us permetrà reconèixer una part del traçat d'alguns d'aquests camins en carreteres o corriols que soleu transitar, no es tracta d'una guia de camins històrics. És, això sí, un compendi de tot allò que atresoren (l'origen, els pobles que van fer créixer a la rodalia, els fets rellevants que s'hi van esdevenir...) i que, molt probablement, desconexíeu. I és que, ja ho diuen també, que com més vell, més savi, i això ho tenim ben clar, que no hi ha res més vell que els camins.

MALLORQUÍ, Elis. *Els camins històrics*. Girona: Quaderns de la Revista de Girona, 2021. 96 p.